

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

Factors Affecting Accident Prevention and Reduction Behaviors on the
Roads of the People in the Area of Udon Thani

บุญเพ็ง สิทธิวงษา | Boonpeng Sittivongsa

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ประเทศไทย;
Faculty of Social Sciences and Humanities, Northeastern University, Thailand.

ภัทรพล เสริมทรง | phattarapon sermsong

คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง, ประเทศไทย;
Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus, Thailand.

ไกรสร เดชสิมมา | Kraisorn Dessimma

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ประเทศไทย;
Faculty of Social Sciences and Humanities, Northeastern University, Thailand.

อาทิตย์ แสงแจวก* | Artit Saengchawek

คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้าง, ประเทศไทย;
Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus, Thailand.

*Corresponding author email: artit.saengchawek@gmail.com

Abstract

The objective of this research was to study behaviors to prevent and reduce road accidents, factors affecting behavior to prevent and reduce road accidents and guidelines for developing behavior to prevent and reduce road accidents among people in Udon Thani province. It is a mixed method consisting of quantitative research and qualitative research. The sample group consisted of 400 citizens and 10 government officials, peacekeeping officers, local government officials and community leaders. Research tools are questionnaires and interviews. Data were analyzed by calculating frequency, percentage, mean, standard deviation, multiple regression analysis and descriptive data analysis. The results of the research found that 1) People have overall

Received: August 7, 2023 Revised: September 21, 2023 Accepted: October 22, 2023

<https://doi.org/>

road accident prevention and reduction behavior at a moderate level with the average of law enforcement behavior being the first priority and followed by surveillance and awareness raising. 2) Factors in the roles of network partners, local role and public participation affects people's behavior in preventing and reducing road accidents with statistical significance at the 0.05 level. 3) Guidelines for developing behavior to prevent and reduce road accidents. There are 3 aspects: (1) Law enforcement: drive carelessly, be mindful and concentrate while driving, follow traffic rules and bring the law into force in the community in a concrete way (2) Surveillance aspect: create careless behavior or driving, don't use your phone while driving, by studying the traffic manual and traffic laws, drive according to traffic rules, understand how to use the law and providing serious knowledge about traffic laws and (3) Creating awareness: prepare a traffic law manual for the public, warn motorists to use high-risk roads to prevent and reduce accidents, and plan, implement and evaluate results.

Keywords: Accident Prevention, Accident Reduction, Road Accident

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน และแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชน จำนวน 400 คน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย เจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่นและผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนมีพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนโดยรวมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมด้านการบังคับใช้กฎหมายเป็นลำดับแรก รองลงมาคือด้านการเฝ้าระวังและด้านการสร้างจิตสำนึก 2) ปัจจัยด้านบทบาทของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทของท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 3) แนวทางการพัฒนา

พฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนน มี 3 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการบังคับใช้กฎหมาย ขับขี่อย่างไม่ประมาท มีสติและสมาธิในการขับรถ ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร และนำกฎหมายมาบังคับใช้ในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม (2) ด้านการเฝ้าระวัง สร้างพฤติกรรมหรือการขับขี่โดยไม่ประมาท ไม่ใช่โทรศัพท์ขณะขับรถ โดยศึกษาคู่มือจราจรและกฎหมายจราจร ขับขี่ตามกฎหมายจราจร ทำความเข้าใจในการใช้กฎหมาย และจัดให้ความรู้เรื่องกฎหมายจราจรอย่างจริงจัง และ (3) ด้านการสร้างจิตสำนึก จัดทำคู่มือกฎหมายจราจรให้กับประชาชน ตักเตือนผู้ใช้รถใช้ถนนจุดเสี่ยงเพื่อป้องกันและลดอุบัติเหตุ วางแผนดำเนินการและประเมินผล

คำสำคัญ: การป้องกันอุบัติเหตุ, การลดอุบัติเหตุ, อุบัติเหตุทางถนน

บทนำ

การสร้างพฤติกรรมการป้องกันควบคุมการเกิดอุบัติเหตุด้วยวิธีต่าง ๆ ที่จะมียันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ทั้งการเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์และรถจักรยานยนต์ในชุมชนและลดอัตราการเสียชีวิต โดยอาศัยกลวิธีของภาคีเครือข่ายในชุมชนหรือระบบการป้องกันอุบัติเหตุภาคประชาชน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมภาคีเครือข่ายชุมชนในแต่ละพื้นที่จึงทำให้ชุมชนในหมู่บ้านมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการช่วยเหลืองานด้านการป้องกันและลดอุบัติเหตุ โดยได้รับความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายในชุมชนที่ตระหนักถึงปัญหาของการเกิดอุบัติเหตุในชุมชนตนเอง ซึ่งประชาชนส่วนมากเป็นผู้ตระหนักถึงปัญหาด้วยตนเอง โดยเป็นบุคคลที่รู้ถึงกลไกสำคัญในการดำเนินงานด้านการป้องกันอุบัติเหตุ คือ ภาคีเครือข่ายในชุมชน ซึ่งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในหลายด้านของการป้องกันและลดอุบัติเหตุ เบื้องต้นในการเสียชีวิตของประชาชนในชุมชน มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินงานป้องกันและลดอุบัติเหตุ และคุณภาพชีวิตโดยใช้ระบบและกระบวนการที่มีตัวชี้วัดอย่างมีประสิทธิภาพ ดูแลสิทธิประโยชน์ของประชาชน และคอยให้คำแนะนำถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้านในเรื่องหรือปัญหาการป้องกันและลดอุบัติเหตุในเบื้องต้น (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2554)

รัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุขกำหนดวิสัยทัศน์ว่าในทศวรรษต่อไปคนไทยทุกคนจะต้องมีสุขภาพแข็งแรงเพิ่มขึ้นเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน โดยมีเป้าหมายคือประชาชนต้องมีอายุยืนในระยะเวลาประมาณ 72 ปี ต่อบุคคล ดังนั้น ภาคีเครือข่ายต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในการดำเนินงาน

ประสานงานระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ เพื่อการเฝ้าระวังป้องกันและลดการเกิดอุบัติเหตุในชุมชนของประเทศให้มีประสิทธิภาพ และมีมาตรการในชุมชนที่จะต้องช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การป้องกันและลดอุบัติเหตุตามท้องถิ่นของประชาชนในชุมชน โดยกระทรวงสาธารณสุข มีโครงการส่งเสริมเชิงรุก เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกันและลดการเกิดอุบัติเหตุของประชาชนในท้องถิ่น จากงานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อแก้ไขปัญหาการเกิดอุบัติเหตุที่สะท้อนปัญหาในชุมชนเป็นอย่างมาก (สำนักงาน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2545)

จังหวัดอุดรธานีมีการรณรงค์เกี่ยวกับการป้องกันและลดอุบัติเหตุ ดังนั้น ภาครัฐ เครือข่ายจึงควรมีบทบาทอย่างยิ่งในการป้องกันและลดอุบัติเหตุให้กับประชาชนในหลายด้าน และเพิ่มการประชาสัมพันธ์รณรงค์ในแนวทางพฤติกรรม การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่อย่างปลอดภัย เพื่อการป้องกันและลดอุบัติเหตุที่เผยแพร่สู่ชุมชนว่ามี การดำเนินการมากน้อยอย่างไร เพื่อประโยชน์และชีวิตของประชาชนในชุมชนและเกิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันการบาดเจ็บทางถนนตามศักยภาพและบทบาทหน้าที่ที่กำหนด โดยเน้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการรับรู้ปัญหาในชุมชน เข้าใจสภาพปัญหาที่แท้จริงของพื้นที่ แล้วนำมากำหนดเป็นแผนงาน แผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาของพื้นที่ เพื่อให้เกิดการป้องกันการบาดเจ็บทางถนนของเครือข่ายป้องกันการบาดเจ็บทางถนนอย่างยั่งยืน (วันทนา ไทศาลพันธ์, 2563)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาตัวแปรต่าง ๆ ที่อาจมีผลต่อพฤติกรรม การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีว่ามีพฤติกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับใด ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีประกอบด้วยปัจจัยใดบ้าง และแนวทางการพัฒนาพฤติกรรม การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีควรเป็นอย่างไร โดยคาดหวังว่าจะสามารถหาแนวทางพัฒนาพฤติกรรม การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่ได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรม การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed methods research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1,390,456 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จำนวน 400 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งครอบคลุมข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบังคับใช้กฎหมาย ด้านการเฝ้าระวัง และด้านการสร้างจิตสำนึก ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เท่ากับ 1.00 จากนั้นจึงนำเครื่องมือวิจัยไปทดลองใช้กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.85 ซึ่งมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำชุมชนในเขตชุมชนตำบลหนองเม็ก อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี และขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล จากนั้นจึงแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบและรับแบบสอบถามกลับคืน แล้วตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยใช้การคำนวณความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธีการคัดเลือกตัวแปรแบบเป็นลำดับขั้น

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ เจ้าหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย เจ้าหน้าที่หน่วยงานท้องถิ่น และผู้นำชุมชน จำนวน 10 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์การคัดเลือกหรือคุณสมบัติของอาสาสมัครที่เข้าร่วมโครงการวิจัย ซึ่งเป็นผู้รู้เกี่ยวกับกฎหมายจราจรและแนวทางพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ และเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในแนวทางพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันอุบัติเหตุ โดยพิจารณาจากความสามารถในการให้ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย การเฝ้าระวัง และการสร้างจิตสำนึก

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งครอบคลุมประเด็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบังคับใช้กฎหมาย ด้านการเฝ้าระวัง และด้านการสร้างจิตสำนึก

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยประสานงานและนัดหมายผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยก่อนการสัมภาษณ์ผู้วิจัยแนะนำตนเองเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้สัมภาษณ์ จากนั้นจึงแจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ แล้วดำเนินการสัมภาษณ์โดยเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ได้แสดงทัศนะของตนเองอย่างเต็มที่

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ประกอบด้วย การคัดเลือกและจำแนกข้อมูล การจัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ การจัดทำบรรณาธิกรณข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.04$) โดยพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

ได้แก่ ด้านการบังคับใช้กฎหมาย ($\bar{x}=3.08$) ด้านการเฝ้าระวัง ($\bar{x}=3.03$) และด้านการสร้างจิตสำนึก ($\bar{x}=3.01$) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านบทบาทของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทของท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) เท่ากับ 0.496, 0.258, 0.320 ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยด้านบทบาทของภาคีเครือข่ายส่งผลต่อการพยากรณ์เป็นอันดับ 1 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อการพยากรณ์เป็นอันดับ 2 และปัจจัยด้านบทบาทของท้องถิ่นส่งผลต่อการพยากรณ์เป็นอันดับ 3

3. แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า มีแนวทางแบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบังคับใช้กฎหมาย ขับขี่อย่างไม่ประมาท มีสติและสมาธิในการขับรถ ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร และนำกฎหมายมาบังคับใช้ในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม 2) ด้านการเฝ้าระวัง สร้างพฤติกรรมหรือการขับขี่โดยไม่ประมาท ไม่ใช่โทรศัพท์ขณะขับรถ โดยศึกษาคู่มือจราจรและกฎหมายจราจร ขับขี่ตามกฎหมายจราจร ทำความเข้าใจในการใช้กฎหมาย และจัดให้ความรู้เรื่องกฎหมายจราจรอย่างจริงจัง และ 3) ด้านการสร้างจิตสำนึก จัดทำคู่มือกฎหมายจราจรให้กับประชาชน ตักเตือนผู้ใช้รถใช้ถนนจุดเสี่ยงเพื่อป้องกันและลดอุบัติเหตุ วางแผนดำเนินการและประเมินผล

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จากผลการศึกษาที่พบว่า ประชาชนมีพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนโดยรวมในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมด้านการบังคับใช้กฎหมายเป็นลำดับแรก รองลงมาคือด้านการเฝ้าระวังและด้านการสร้างจิตสำนึก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบังคับใช้กฎหมายยังมีความเกรงใจต่อความมีน้ำใจ การเฝ้าระวังยังต้องมีความเข้มงวดมากกว่านี้ และการสร้างจิตสำนึกยังไม่ครอบคลุมมากเท่าที่ควร ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภา เสียงสีบชาติ (2549) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการขับขี่ของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน โรงพยาบาลเลิดสิน พบว่า ผู้ขับขี่มีพฤติกรรมการขับขี่

รถจักรยานยนต์ด้านความรู้เกี่ยวกับกฎจราจรในระดับพอใช้ เจตคติเกี่ยวกับความปลอดภัยในการขับขี่ในระดับปานกลาง มีความพร้อมและมีการปฏิบัติในการขับขี่รถจักรยานยนต์ในระดับดี ผู้ขับขี่ที่มีรายได้ต่างกันมีเจตคติเกี่ยวกับความปลอดภัยแตกต่างกัน ผู้ขับขี่ที่มีสถานภาพสมรสและประวัติการเคยมีอุบัติเหตุต่างกันมีความพร้อมของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์แตกต่างกัน ส่วนผู้ขับขี่ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการปฏิบัติในการขับขี่รถจักรยานยนต์แตกต่างกัน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านบทบาทของภาคีเครือข่าย ด้านบทบาทของท้องถิ่น และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งปัจจัยด้านบทบาทของภาคีเครือข่ายส่งผลต่อการพยากรณ์เป็นอันดับ 1 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนส่งผลต่อการพยากรณ์เป็นอันดับ 2 และปัจจัยด้านบทบาทของท้องถิ่นส่งผลต่อการพยากรณ์เป็นอันดับ 3 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานีจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยทั้ง 3 ด้านประกอบกัน จึงจะช่วยให้การพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวประสบผลสำเร็จได้

3. แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี จากผลการศึกษาที่พบว่ามีแนวทาง 3 ด้าน ซึ่งอภิปรายผลแนวทางแต่ละด้านได้ดังนี้

3.1 ด้านการบังคับใช้กฎหมาย มีแนวทางคือ ขับขี่อย่างไม่ประมาท มีสติและสมาธิในการขับขี่ ปฏิบัติตามกฎหมาย และนำกฎหมายมาบังคับใช้ในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กาญจนา เลิศวุฒิ และคณะ (2562) ที่พัฒนารูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุจราจรทางถนนโดยการมีส่วนร่วมของพหุภาคีเครือข่าย จังหวัดลำพูน พบว่าควรบูรณาการระหว่างภาคีเครือข่ายโดยมีการวางแผนปฏิบัติงาน วิเคราะห์ข้อมูลผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรและการบังคับใช้กฎหมาย

3.2 ด้านการเฝ้าระวัง มีแนวทางคือ สร้างพฤติกรรมหรือการขับขี่โดยไม่ประมาท ไม่ใช่โทรศัพท์ขณะขับขี่ โดยศึกษาคู่มือจราจรและกฎหมายจราจร ขับขี่ตามกฎหมาย ทำความเข้าใจในการใช้กฎหมาย และจัดให้ความรู้เรื่องกฎหมายจราจรอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฬารัตน์ เหตุทอง และคณะ (2565) ที่ศึกษาบทบาทคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอในการป้องกันอุบัติเหตุทางถนน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง พบว่า

มีขั้นตอนการทบทวน วิเคราะห์และกำหนดประเด็นปัญหา จัดกิจกรรมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ลงพื้นที่เยี่ยมเสริมพลัง ให้คำแนะนำ ติดตามและประเมินผลทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ นำเสนอผลการดำเนินงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีการประชุม ทำให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมและเห็นความสำคัญในการแก้ปัญหาในพื้นที่

3.3 ด้านการสร้างจิตสำนึก มีแนวทางคือ จัดทำคู่มือกฎหมายจราจรให้กับประชาชน ตักเตือนผู้ใช้รถใช้ถนนจุดเสี่ยงเพื่อป้องกันและลดอุบัติเหตุ วางแผนดำเนินการและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จตุภพ ดิษผล และอัญสุรีย์ ศิริโสภณ (2564) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในเขตอำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี: การวิเคราะห์ MIMIC mode พบว่า เป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้พิจารณาความสำคัญของปัญหา เพื่อนำไปกำหนดเป็นนโยบายและแผนงานต่าง ๆ ในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนให้เป็นรูปธรรมและเกิดผลที่ชัดเจนได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบายอย่างเร่งด่วนในการสร้างระบบ หรือกลไกในการพัฒนาพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่อย่างมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรม

2. บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่ หรือการปฏิบัติหน้าที่เป็นภาคีเครือข่าย หรือหน่วยงานของรัฐที่ใกล้ชิดประชาชน ซึ่งพร้อมที่จะช่วยเหลือในการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือในการประสานงานแก่ทุกฝ่าย โดยพฤติกรรม การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่เป็นความร่วมมือระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญในชุมชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนในพื้นที่อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

2. บุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ในองค์กรภาครัฐควรมีส่วนในการปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดหลักความเอาใจใส่ ติดตามในพฤติกรรม การป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ชุมชน ภาคีเครือข่ายและคณะกรรมการควรมีบทบาทในการเฝ้าระวังการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่อย่างจริงจัง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่ที่กว้างขวางมากขึ้น โดยให้ครอบคลุมปัญหาและอุปสรรคเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่สามารถนำมาใช้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ศึกษาความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เพื่อกำหนดมาตรการในการแก้ไขพฤติกรรมการป้องกันและลดอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2554). **คู่มือ อสม. ยุคใหม่**. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กาญจนา เลิศวุฒิ, วันเพ็ญ โพธิยอด และชัยรัตน์ อุ่นบ้าน. (2562). การพัฒนารูปแบบการป้องกันอุบัติเหตุจราจรทางถนนโดยการมีส่วนร่วมของพหุภาคีเครือข่าย จังหวัดลำพูน. **วารสารสาธารณสุขศาสตร์**, 14(1), 46-59.

จตุภพ ดิษผล และอัญสุรีย์ ศิริโสภณ. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการป้องกันอุบัติเหตุทางถนนของประชาชนในเขตอำเภอสว่างอารมณ์ จังหวัดอุทัยธานี: การวิเคราะห์ MIMIC mode. **วารสารสมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย สาขาภาคเหนือ**, 27(1), 101-112.

จุฬารัตน์ เหตุทอง, วรสิทธิ์ ศรศรีวิชัย และกุลทัต หงส์ชยางกูร. (2565). **บทบาทคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอในการป้องกันอุบัติเหตุทางถนน อำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง**. Thaksin University Online Journal. <https://www.thaiscience.info/Journals/Article/TSUJ/10996878.pdf>

ชูเกียรติ ผลาผล, อินทุราภรณ์ อินทรประจบ และสมศักดิ์ จันทร์ม่วง. (2564). ถนนปลอดภัย อาสาณาฝ่ายร่วมใจป้องกันอุบัติเหตุทางจราจร จังหวัดชัยภูมิ. **Journal of Modern Learning Development**, 6(6), 11-29.

- นิภา เสียงสืบชาติ. (2549). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการขับขี่ของผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์
แผนกอุบัติเหตุฉุกเฉิน โรงพยาบาลเลิดสิน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ].
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.**
- วันทนา ไพศาลพันธ์. (2563). **การพัฒนารูปแบบการป้องกันการบาดเจ็บทางถนนโดยการมี
ส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี. วารสารอนามัย
สิ่งแวดล้อมและสุขภาพชุมชน, 5(1), 103-112.**
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2545). **10 แนวทางสร้างสุขภาพ: พฤติกรรมที่พึงประสงค์
ตามสุขบัญญัติแห่งชาติ 10 ประการ.**
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis (3rd ed).** Harper & Row.

